

09 יוני 2016
סימוכין: 32982

לכבוד

אלוף רוני נומה

באמצעות דוא"ל: pniot-tzibur@mail.idf.il ובאמצעות פקס: 02-5305724

מפקד הגדה המערבית

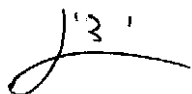
הנדון: בהול - הטלת כתר על העיר יטא

1. הרינו לפנות אליך מטעם המוקד להגנת הפרט, בעניין כתר שהוטל אתמול בערב על העיר יטא.
2. יטא היא העיר השנייה בגודלה בנפת חברון והרביעית בגודלה בגדה המערבית כולה. היא מונה כ-65,000 נפשות ומהווה מרכז עירוני עבור עשרות אלפי תושבים נוספים המתגוררים בסביבתה.
3. בעיר ישנו בית חולים ממשלתי וכן בתי חולים פרטיים.
4. על פי כתבות שפורסמו בכלי התקשורת בישראל, על העיר יטא הוטל כתר כללי וכל הכניסות והיציאות מהעיר נחסמו. כך, לדוגמה, על פי כתבה שפורסמה באתר "וואלה" היום, ה-9.6.2016:
"לשם כך תתקיים היום הערכת מצב בה יידרשו ראשי מערכת הביטחון למצוא את האיזון בין מניעת פיגועים נוספים למניעת עונש קולקטיבי שעשוי להצית אש בגדה. הבוקר הוטל כתר על הכפר יטא ממנו יצאו המחבלים: אין יוצא ואין בא, למעט מקרים הומניטאריים."
ראה: <http://news.walla.co.il/item/2968963>
5. אם אכן, כפי שעולה מהכתבה, כוחות הביטחון מכירים בכך שהטלת כתר כללי על אחת הערים הגדולות בגדה, הינה עונש קולקטיבי, יש לברך על כך ולקוות שהכרה זו תביא להסרה מיידית של הכתר.
6. יציין, כי על אף שעל פי הכתבה, הכתר על העיר יטא אינו כולל מקרים הומניטאריים, למוקד להגנת הפרט הגיעו מספר דיווחים על אמבולנסים שהעבירו חולים מבית החולים ביטא לבית החולים הממשלתי בחברון ועוכבו במשך שעות במחסום, עד אשר הורשו לבסוף להמשיך בדרכם.
7. נזכיר כי מדיניות הטלת הכתר סותרת התחייבויות מפורשות של המדינה לבית המשפט העליון בתשובה לעתירה לבג"ץ של האגודה לזכויות האזרח בישראל נגד הכתר שהוטל על העיר שכם (בג"ץ 7577/06). יודגש כי העתירה עסקה בכתר שהגבלותיו היו קלות יותר מהגבלות המוטלות כרגע על העיר יטא היות ודובר בהגבלות על קבוצת גיל מסוימת וכן כי על פי תגובת המדינה לעתירה מיום 7.1.2007:
"לעניין זה יודגש כבר עתה, כי המונח "כתר", ככלל, אין משמעו, איסור גורף על יציאה וכניסה משטח מסוים, אלא מדובר בהתניית התנועה אל ומחוץ לאותו אזור בבידוק בטחוני. דהיינו, כתר על העיר שכם, משמעה, הצבת מחסומים וחסימות המונעים מעבר חופשי אל ומחוץ לעיר שכם, אך מאפשרת את המעבר אל ומחוץ לעיר בכפוף לבדיקה בטחונית".
סעיף 15 לתגובת המדינה הנמצאת ב: <http://www.hamoked.org.il/items/8711.pdf>
8. בהמשך התגובה נאמר כי הטלת הכתר עוגנה בהכרזה של מפקד כוחות הצבא וכמו כן (בסעיף 19) כי:
"הטעמים להטלת כתר, ולניתוק תאי שטח מסוימים זה מזה, הינם טעמים ביטחוניים מובהקים. צעדים אלה נועדו להקשות על מחבלים וגורמים עוינים שונים את האפשרות לצאת מתוך השטח המכותר באופן חופשי ובלתי מפוקח, בדרכם לביצוע פיגועים, וכן נועדו הם להקשות עליהם, לאחר ביצוע פיגוע, להימלט לתוך שטח מסוים (בעיקר שטחי A ו-B). כמו כן, הכתרים מקשים על תכנון פיגועים, על העברת הוראות לביצוע פיגועים, על העברת אמצעי לחימה ממקום למקום, וכדומה. מטעמים אלה, החיוניים לביטחון האזור, ננקט אמצעי זה"
9. התגובה אף מדגישה כי הסיבה להטלת הכתר דווקא על העיר שכם הינה הפיכתה של העיר ל"בירת טרור" וכי הודות לכתר "סוכלו בשנים האחרונות עשרות ואף מאות פיגועי חבלה שכוונו נגד מטרות ישראליות".

10. בנוגע לטענת העותרת כי הטלת הכתר הינה בבחינת ענישה קולקטיבית, תשובת המדינה היתה חדה וברורה:
86. דין טענה זו להידחות. אכן, אין מחלוקת שכללי המשפט הבינלאומי המנהגי אוסרים על ענישה קולקטיבית. עם זאת, וכפי שפורט לעיל, הרי שאין מדובר, במקרה דנן, בענישה כלשהי כלל ועיקר, אלא בפעולות מנע ביטחוניות הננקטות מכוח סמכותו וחובתו של המפקד הצבאי להגן על כלל תושבי אזור יהודה והשומרון, כמו גם על מדינת ישראל ותושביה.
87. כפי שהקמת מחסומים וביצוע בידוק בטחוני סביב העיר שכם וסביבתה אינה אמצעי ענישה קולקטיבי, וטענות בעניין זה כבר הועלו ע"י העותרת בפרשת עלאונה ולא התקבלו, כך גם מגבלות התנועה המוטלות במסגרת כתר זה, מעת לעת, ובהתאם לנסיבות הביטחוניות המשתנות באזור, אינן מהוות ענישה קולקטיבית. הפגיעה אינה המטרה שבהטלת המגבלות, התכלית היא בטחונית והפגיעה היא נלווית לאמצעי הננקט. נשוב ונדגיש, כי הוחלט, כיום, שמגבלות תנועה על תושבים בין גילאים מסוימים יוטלו על בסיס מידע קונקרטי לפיו קיים מידע על מפגע המחפש לעשות דרכו אל מחוץ למרחב.
88. העותרת מבקשת ללמוד מהעובדה שמדובר בהגבלה גורפת, כי מדובר בסנקציות עונשיות-קולקטיביות, אולם אין כך הדבר.
89. קיימת אבחנה בין אלמנטים ביטחוניים-מניעתיים לבין אלמנטים עונשיים. על אבחנה זו עמד בית המשפט הנכבד במסגרת בג"ץ 1113/90 שוא נ' מפקד כוחות צה"ל בחבל עזה, פ"ד מד(4) 590, שם כוונה העתירה נגד עוצר אשר הוטל מדי לילה על חבל עזה. העותרים שם טענו, בין השאר, כי הטלת העוצר הנמשך מיועדת לשמש סנקציה, ולא להשגת מטרה זו מסורה הסמכות האמורה בידי המשיב. בית המשפט העליון קבע בפסק דינו באותה עתירה, שאילו היה מדובר בסנקציה, הדבר היה אסור.
11. גם אם המוקד אינו מסכים לכל אשר כתוב בסעיפים אלה לתגובת המדינה, דומה כי לא ניתן לחלוק על כך שהטלת הכתר סביב העיר יטא ומניעה גורפת של המעבר אליה ומחוצה לה הינה סנקציה עונשית קולקטיבית ולא אלמנט ביטחוני-מניעתי.
12. ביום 17.3.2016, בתגובה לפניות אשר נשלחו אליך על ידינו, מטעם המוקד להגנת הפרט, בנוגע לכתרים אשר הוטלו על הישובים חגיה וזאויה, כתבה קצינת פניות הציבור בלשכתך כך (סימוכין: 01136-11-844):
1. הריני להשיב לפניותיך בעניין מגבלות תנועה זמניות, שהוטלו באזור הכפרים חג'י וזאויה.
  2. לעניין פניותיך בדבר הטלת הגבלות התנועה בישובים חגיה וזאויה, נציין כי בעקבות יציאתם של מפגעים מכפריים אלו, כחלק מהמאמצים למנוע יציאת מפגעים נוספים מהמרחב הוטלו מגבלות תנועה נקודתיות על גברים בין הגילאים 15 – 25 שאינם בילי היתר עבודה בישראל או ביישובים ישראלים. נציין, כי מגבלה זו בוטלה לפני מספר ימים.
- קצינת פניות הציבור אף הוסיפה: "יודגש, כי כוחות הביטחון מונחים להעניק מענה הולם לכל צורך הומניטארי ולכל פניה או בקשה דחופה, במשך הזמן בו נערכת פעילותם".
13. עינינו הרואות כי, בניגוד לאמור במכתבה של קצינת פניות הציבור לגבי הכתרים אשר הוטלו על חג'ה וזאויה, הכתר על העיר יטא אינו מוגבל לקבוצת גיל מסוימת או למגדר מסוים והוא מקשה על התנועה גם במקרים הומניטאריים מובהקים כגון העברת חולים לבתי החולים באמצעות אמבולנסים.
14. לאור כל האמור לעיל, המוקד להגנת הפרט דורש את ההסרה המיידית של הכתר סביב העיר יטא והפסקת הענישה הקולקטיבית של תושביה.

15. היה והכתר לא יוסר באופן מיידי, בכוונת המוקד לפנות לערכאות בעניין זה. לצורך כך, נבקש להעביר לידינו את ההכרזה או הצו מכוחם הוטל הכתר על העיר ואת כל הנימוקים להטלתו.
16. מבלי לגרוע מהדרישה להסרה מיידי של הכתר, כל עוד נמשך הכתר על העיר יטא, אנו דורשים ממך לוודא לא רק כי ההנחיות לכוחות הביטחון "להעניק מענה הולם לכל צורך הומניטארי ולכל פניה או בקשה דחופה, במשך הזמן בו נערכת פעילותם" יועברו לכוחות הפועלים בשטח אלא כי הן ייושמו לאלתר.

בתודה מראש,

ידין עילם, עורך דין

העתקים:
אלי"מ דורון בן-ברק, יועמ"ש הגדה המערבית
עו"ד אסנת מנדל, מנהלת מחלקת בג"צים